

ЏОЗЕФ ЛЕСАРД

ДИРЕКТОР НА КАНЦЕЛАРИЈАТА ЗА ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
ПРИ МИСИЈАТА НА УСАИД ВО МАКЕДОНИЈА

ПРОДОЛЖУВАМЕ
ДА ПОМАГАМЕ
ЗА ПОГОЛЕМА
КОНКУРЕНТНОСТ
НА МАКЕДОНСКАТА
ЕКОНОМИЈА

ИГОР ПЕТРОВСКИ
igor@kapital.com.mk

► Г. Лесард, кои се најзначајните придобивки што успеа да ги обезбеди Канцеларијата за економски развој при Мисијата на УСАИД во Македонија за македонската економија досега?

Од 1993 година наваму УСАИД има обезбедено повеќе од 500 милиони долари за развојна помош за Македонија, од кои 40% беа искористени за низа програми за развој на економијата, кои ѝ помогнаа на земјата да ја спроведе транзицијата кон пазарно ориентирана економија. Во првите години примарните области во кои инвестираше УСАИД на Македонија ѝ помогнаа да воспостави законска рамка и да ги зајакне главните економски институции што се потребни за функционирање на една модерна пазарна економија. Го помогнавме креирањето поефикасна политичка средина за деловно работење и инвестирање во земјата. На пример, УСАИД работеше како партнери со различни бизниси со цел да го олесни дијалогот меѓу јавниот и приватниот сектор за да се анализираат политичките и да се донесуваат информирани политички одлуки, користејќи технологија за ја поттикнеме транспарентноста во владиното работење и обезбедивме високоспецијализирана техничка експертиза и обука за да промовираме конкурентност и најдобри практики во приватниот сектор, кој многу брзо се развива.

Активностите на УСАИД резултираа со воведување на систем кој го усогласи процесот на аплицирање за дозволи за извоз/увоз, со тоа што консолидираше 66 различни дозволи што ги издаваат 16 владини субјекти на една интернет-страница, www.exim.gov.mk. Овие, како и многу други реформи во деловното опкружување, заедно со реформите на Владата и другите донатори, ѝ помогнаа на Македонија високо да се рангира во годишниот извештај на Светската банка, "Делово работење" (Doing Business), при што двапати беше рангирана меѓу првите 10 земји во оваа престижна анкета. Во партнерство со Бирото за јавни набавки го основавме Центарот за обука за јавни набавки, каде што повеќе од 100 лица беа обучени и се стекнаа со титулата овластен специјалист за јавни набавки.

► Каква конкретна помош добија оддлени бизнис-сектори од развојната програма на УСАИД во земјава?

Помошта на УСАИД во финансискиот сектор го зголеми пристапот до финансиски средства за малите и за средните претпријатија, ја поддржа македонската берза да воведе нови модерни практики и помогна да се креира разновиден пензиски систем.

Промовирањето иновации во македонскиот деловен сектор им помогна на претприемачите да додадат вредност на

► Ние ќе продолжиме со подобрување на деловното опкружување, кое ќе овозможи прилив на странски инвестиции и зголемени домашни инвестиции. Тие инвестиции ќе донесат знаење, врски со меѓународниот пазар и производство на пософистицирани производи, кои ќе ја прошират и ќе ја направат поразводна извозната база и ќе обезбедат подобра и постабилна основа за раст на брутно-домашниот производ

и создавање работни места во четири региони во земјата.

► Кои проекти се спроведуваат во моментов на полето на економскиот развој под раководство на Мисијата на УСАИД во Македонија?

Во моментов програмата на УСАИД за економски развој во Македонија е насочена кон подобрување на деловната политика и опкружувањето за инвестирање, како и на зголемување на конкурентноста на малите и на средните претпријатија во стратешки сектори коишто имаат потенцијал за развој и за создавање работни места. Посебни области што добиваат поддршка се странските и домашните инвестиции, промоцијата на извозот, развојот на микропретпријатија, јавно-приватниот дијалог за креирање економски политики, развојот на работна сила и климатските промени и енергетскиот сектор, кои се насочени кон енергетска ефикасност и промоција на обновливи извори на енергија.

Проектот за унапредување на инвестирањето и извозот работи со Министерството за економија и со Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот на унапредување на нивните внатрешни практики за поддршка на извозниците во клучните индустрии, како и на обезбедување услуги за поддршка на инвеститорите по нивното инвестирање во земјата. Странските инвестиции што се направени досега во Македонија, како и домашните извозници имаат влијание врз извозот и врз растот на БДП, но нивното влијание е минимално кога станува збор за намалување на невработеноста, која и понатаму останува на нивото од 30%. Во мај започнувме со нов проект, кој треба да го поддржи економскиот развој на локално ниво во два региони во Македонија - Пелагонија и Полог. Нашиот Проект за конкурентност, кој заврши во мај годинава, работеше со повеќе од 500 македонски компании и имаше големо влијание врз трите сектори кои беа негова цел - конфекција, лесно производство и информатичка технологија.

► Конкретно, која беше улогата на Проектот за конкурентност?

Проектот изработи алатки, вклучително и финансиска платформа, која ги решава проблемите со финансиските пазари и на компаниите им обезбедува полесен пристап до финансиски средства, а исто така, обезбеди и поддршка за учество на саеми, настани бизнис-со-бизнес и

организираше посети на Македонија од странски купувачи од целните европски пазари. Проектот воспостави две програми кои потоа се трансформираа во локални невладини организации. „Моја кариера“ нуди програми за практиканте работа и вработување со цел да се намали јазот на пазарот на труд меѓу понудата и побарувачката на работна сила, а на луѓето што бараат работа им нуди обука и искуство што им е потребно за да најдат постојано вработување.

Во изминатите две години започнавме неколку нови проекти директно со локални организации. Тимот од Канцеларијата за економски развој при УСАИД е посветен на градењето на капацитетите на локалните субјекти на долг рок, бидејќи само така може да се обезбеди одржливост на овие важни услуги за економски развој. Ова го гледаме како инвестирање во иднината на земјата, каде што со намалувањето на активностите на меѓународните донатори Македонците преземаат сè поголема одговорност во развојот на земјата.

Поточно, сега имаме шест грантови во вкупен износ од 7,1 милиони долари за невладините организации, со цел да им помогнеме да научат за претприемништвото и создавањето нови деловни потфати и да ги прошириат нивните активности надвор од Скопје за

да го поддржат локалниот економски развој. Меѓу нашите партнери на локално ниво се и бизнис-инкубаторот во Битола наречен „Бизнис стартап центар“, Центарот за

графански комуникации, CEED и Мрежата за рурален развој, која го спроведува нашиот прв проект за климатски промени во земјата.

► **Кои се проектите со кои Канцеларијата за економски развој при УСАИД тесно соработува со Владата во моментов? На кои проекти најмногу им е потребна институционална поддршка од централната и од локалната власт?**

Наш главен проект кој е насочен кон економските политики и градењето на капацитети е Проектот за унапредување на инвестирањето и извозот. Главни соработници во рамките на Владата на Република Македонија се Кабинетот на потпретседателот на Владата задолжен за економски прашања, Министерството за економија и Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот. Проектот има за цел да ја подобри соработката меѓу министерствата и да помогне при усогласувањето на процесите за привлекување странски инвестиции. Еден од клучните стратешки документи, чиешто имплементирање е поддржано од овој проект, е „Индустриската политика“, која содржи голем број мерки за поддршка и развој на приватниот сектор и домашните инвестиции. Кај Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот нашата поддршка главно е насочена кон градење на капацитетите на Агенцијата за промоција на извозот. Промоцијата на извозот стана дополнителна функција на Агенцијата во 2011 година, а аие помогнавме да се подгответи национална стратегија за промоција на извозот во соработка со Светската банка. Во моментов ја градиме институционалната инфраструктура и човечките капацитети потребни за спроведување на стратегијата, за да може Македонија да ја з bogati својата извозна база.

► **Во кои сектори од агробизнисот проектите на УСАИД постигнаа најдобри резултати?**

Нашиот тековен проект за агробизнис (АгБиз) започна во 2007 година и на почетокот беше насочен кон пет вредносни синџири: трпезно грозде, самоникнати шумски плодови, како на пример печурки, вино во шишиња, свеж зеленчук и преработен зеленчук. Минатата година го изменивме

проектот и го продолживме до 2013 година. Сега проектот е насочен само на вредносните синџири за свежо овошје и зеленчук и за преработен зеленчук поради нашите ограничени ресурси.

Глобален цел на програмата АгБиз е да се зголемат приходите на сите учесници во овие вредносни синџири преку зголемување на извозот, подобрување на продуктивноста, унапредување на деловното опкружување во земјоделскиот сектор и зголемување на пристапот до финансиски средства. Проектот применува сеопфатен пристап за постигнување на овие цели, и тоа преку обезбедување зголемен пристап до одржливи финансиски средства за агробизнисите и идентификување на политичките и на институционалните ограничувања на конкурентноста на промишлите производители и агробизниси. Во изминатите пет години проектот постигна голем успех и резултати. Досега 330 земјоделски компании, 34 организации на производители и четири трговски и бизнис-асоцијации добија директна техничка помош, додека пак, 3.500 индивидуални лица добија краткорочна обука. Пристапот до финансиска помош им помогна на 61 компанија да добијат 9,5 милиони долари финансиски средства. Со помалку од 500.000 долари во директни АгБиз инвестиции, 20 проекти за простирување на бизнисот на мали и средни претпријатија остварија вкупно 12,4 милиони долари од дополнителна продажба во период од три години, девет милиони долари од зголемен извоз и речиси шест милиони долари од зголемен откуп од земјоделците.

Голем број активности за подобрување на конкурентноста резултира со креирање на 637 нови работни места и обезбедувајќи дополнителен приход за повеќе од 42.400 македонски домаќинства од руралните средини. Проектот обезбеди поддршка за деветнаесет меѓународни трговски саеми и средби бизнис-со-бизнис, на кои учествуваат 153 учесници и добија нарачки во износ од над 20 милиони долари. Беа воведени триесет и две нови технологии или практики на управување, вклучително и технологии и иновации во земјоделството, финансискиот менажмент, стратешкото планирање и во маркетингот, а повеќе од 480 фирмии од

Нашиот Проект за конкурентност, кој завршува во мај оваа година, работеше со повеќе од 500 македонски компании и имаше големо влијание врз трите сектори кои беа не-гова цел - конфекција, лесно производство и информатичка технологија. Проектот изработи алатки, вклучително и Финансиска платформа, која на компаниите им обезбедува полесен пристап до финансиски средства.

приватниот сектор ги подобрија нивните практики на управување како резултат на оваа помош.

► Која е мисијата на проектите на УСАИД во економскиот сектор во Македонија во следниот период?

Анализата на економската состојба во Македонија и недамнешните економски резултати спр. глобалната финансиска криза јасно ја демонстрираат потребата од континуирана поддршка за постигнување значаен одржлив развој на економијата. Потребни се низа програми и поддршка од повеќе актери, односно од јавниот, приватниот и од невладиниот сектор за да се стимулира економијата, за да може да креира повеќе работни места и економски можности.

Нашиот фокус и понатаму е насочен кон создавање поконкурентна економија и приватен сектор преку создавање разновидна база на производи, односно оддалечување од производството на вообичаени стоки и насочување кон производи и услуги со додадена вредност, како и со мултилицирање на бројот на претпријатијата кои брзо се развиваат и креираат нови работни места. Македонија е многу мал пазар, можностите за развој се во извозот и

интеграцијата во глобалните доставувачки синцири, што ќе овозможи зголемен приход за сите учесници. УСАИД ќе ја насочи својата поддршка кон секторите што нудат можност за зголемено производство на со додадена иновации и

производи вредност, навлегување

пазар и производство на пософистицииани производи, кои ќе ја прошират и ќе ја направат поразновидна извозната база и ќе обезбедат подобра и постабилна основа за раст на БДП. Зајакнувањето на капацитетите на приватниот сектор ќе обезбеди развој на малите и на средните претпријатија, кои треба да бидат двигатели на економскиот развој и да создадат нови работни места за невработените лица.

Тоа не значи дека домашната економија и домашните инвестиции не се важни. Напротив, и тие се еднакво важни. Само извозот и странските инвестиции нема да ги решат економските проблеми на Македонија. Треба да се обрне поголемо внимание на развојот на локалните и на регионалните економии во границите на Македонија за да му се даде можност на населението што живее надвор од Скопје и во руралните

средини да го подобри квалитетот на својот живот. Треба да се обрне поголемо внимание на развојот на локалните и на регионалните економии во границите на Македонија за да му се даде можност на населението што живее надвор од Скопје и во руралните средини да го подобри квалитетот на својот живот. Тоа е она на што работат нашите проекти за микро и за мали претпријатија и развој на работна сила, односно се обидуваат да ги идентификуваат и да ги охрабрат претприемачите коишто имаат добри идеи да започнат и да го развиваат бизнисот во неколку региони во земјата.

Треба да се обрне поголемо внимание на развојот на локалните и на регионалните економии во границите на Македонија за да му се даде можност на населението што живее надвор од Скопје и во руралните средини да го подобри квалитетот на својот живот.

на странски пазари, како и кон оние што се најсоодветни за малите и за средните претпријатија, каде што, вообичаено, се генерираат најмногу работни места. Ние ќе продолжиме со подобрување на деловното опкружување, кое ќе овозможи притив на странски инвестиции и зголемени домашни инвестиции. Тие инвестиции ќе донесат знаење, врски со меѓународниот

Откријте го новиот iPad во Duna iStore.

Неверојатен е во секоја смисла на зборот.

Новиот iPad се карактеризира со извонреден Retina дисплеј, A5X процесор со четри јадрена графика, iSight камера со 5 мегапиксели и неверојатно брза мрежа. Отсега можете да направите многу повеќе нешта отколку што сте замислуvalе.

TM и © 2012 Apple Inc. Сите права се задржаны.

Посетете ќе во Duna iStore.
Вашиот локален експерт за Apple.